

POLKU

Positiivisen lukijuuden kautta aktiiviseen lukijayhteisöön

Menetelmäkokeilu: Lukuteatteriesitys Piparkakkupoika

Lukuteatteri on kehittävä ja innostava menetelmä

Lukuteatteri on kirjoitetun tekstin eläytyvää lukemista yleisölle. Se on kuin kuunnelma, jossa on erilaisia elementtejä. Se sopii eri aineiden tunneille. Lukuteatterilla on monia hyviä puolia; se mm. lisää rohkeutta esiintyä, parantaa ryhmätyötaitoja, kehittää sanavarastoa ja suullista taitoa ja antaa lukemiselle lisää merkitystä.

Juli-Anna Aerila kuvaa lukuteatterin muistuttavan sekä kuoroa että kuunnelmaa. Yleensä osallistujat ryhmittäytyvät samanlaiseen muotoon kuin kuorossa. Tärkeä on muistaa, että lukuteatterissa tekstejä ei opetella ulkoa, eikä ole myöskään tarkoitus tehdä näytelmää. Fiktiivistä tekstiä ei muokata, mutta siitä voi jättää kohtia pois ja lisätä esimerkiksi huudahduksia. Oppilaat voivat myös itse työstää teksteistä lukuteatteriesityksiä.

Suunnitelma lukuteatterista

Pidän lukuteatterin 3. luokkalaisille.

1. Kerron, että teemme tänään ensimmäistä kertaa lukuteatteria. Esittelen lyhyesti lukuteatterin ja kerron, että meidän tekstimme tänään on Piparkakkupojan joulu (satu löytyy lopusta). Esitys tehdään seitsemän oppilaan ryhmissä.
2. Katsomme esimerkin lukuteatterista, jotta lapsille muodostuu kuva siitä, mitä se on. Valitsin seuraavan videon: [Kolme pientä porsasta](#). Video on englanninkielinen, mutta suomenkielisiä en löytänyt. Satu on lapsille tuttu ja voin kääntää sitä suomeksi samalla.
3. Opettaja lukee sadun Piparkakkupojan joulu ääneen (satu löytyy alemmaa) ja kertoo sen jälkeen, että ensin ryhmissä jaetaan roolit ja sitten aloitetaan lukuharjoitukset. Ennen sitä

POLKU

Positiivisen lukijuuden kautta aktiiviseen lukijayhteisöön

käydään yhdessä läpi sadun alkua ja mietitään, miten sen voisi esittää lukuteatterina.

4. Harjoittelua ryhmissä.
5. Ryhmien esitykset
6. Keskustelua esityksistä

Jatkotehtävä lukuteatterille

Lukuteatterin jälkeen jatketaan vielä saman sadun parissa kirjoittamalla sadulle uusi loppu (idean tähän sain kirjasta Sytytä Lukukipinä).

Tehtävä: Piparkakkupoika-sadusta on olemassa erilaisia versioita. Aina niissä on kuitenkin onneton loppu, kun Piparkakku poika tulee syödyksi. Nyt jokainen kirjoittaa sadulle uuden, onnellisen lopun. Aloitetaan kirjoittamaan siitä kohtaa, kun Piparkakkupoika saapuu lumisen vuoren juurelle ja kohtaa jääkarhun.

Saattaa olla, että jos oikein innostumme, teemme uudestaan aiheesta lukuteatterin

-nyt vain loppu on onnellinen Piparkakkupojan näkökulmasta.

Kokeilun raportointi

Oppilaat innostuivat heti lukuteatterista –ja niin innostuin minäkin. Roolien jakamisessa joissain ryhmissä piti minun vähän olla apuna, että se sujui, mutta sen jälkeen harjoitukset sujuivat hyvin. Osa eläytyi rooliinsa alusta saakka ja osa oli taas hyvinkin pidättyväisiä. Aika pian alkoi syntymään mielestäni varsin luovia ideoita, kuten takaa-ajoa ajatellen he olivat ryhmittäytyneet niin, että se näytti oikealle takaa-ajolle, kun he juoksivat paikallansa. Sen säännön sanoin ennen kuin aloitettiin, että paikalta ei saa liikkua. Ajattelin, että he alkavat muuten helposti näyttämään liikaa.

Aikaa meni paljon enemmän kuin olin ajatellut. Se on siinä mielessä hyvä, että samalla tuli paljon lukuharjoitusta, kun tekstiä työstettiin ja luettiin moneen kertaan. Yleensä esityksiä valmistettaessa lopputulos on

POLKU

Positiivisen lukijuuden kautta aktiiviseen lukijayhteisöön

se tärkein, mutta lukuteatterissa on prosessi tärkein, joten minusta voi hyvin olla niin, ettei kaikki ryhmät esitä harjoittelemaansa esitystä muille, sillä jos on sama tarina, niin ei sitä myöskään jakseta moneen kertaan seurata. Oppilaat harjoittelivat mielellään lukuteatteria ja sekin sopi heille hyvin, ettei kaikkia esitetty. Satu tuli kotiin myös lukuläksyksi samana päivänä. Kirjoitustehtävää emme tehneet, koska meillä meni aikaa esityksen harjoitteluun niin paljon.

Olen suomentanut jo useamman joulun liittyvän lukuteatteriesityksen. Nyt kun pääsin vauhtiin, niin meillä tulee olemaan lukuteatteria varmasti säännöllisesti tästä lähtien.

Lähteet:

Juli-Anna Aerilan luento IKI-TARU -sivulta <https://sites.utu.fi/iki-taru/taidelahtoiset-menetelmat/lukuteatteri/>

Aerila, J.-A. & Kauppinen, M. 2019. Lukukipinä. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Tehtävässä käytetty Lukuteatteri Piparkakkupojan joulu on alunperin muokannut Joanne Gauthier. Käänsin hänen versionsa suomeksi. Materiaalin alkuperäisversio löytyy sivustolta Teachers Pay Teachers (Readers' theatre Gingerbread Man at Christmas)

Lukuteatteri: Piparkakkupojan joulu

ROOLIT: 1. Piparkakkupoika 2. Joulupukki 3. Joulumuori
4. Poro 5. Tonttu 6. Jääkarhu 7. Kertoja

Kertoja:	Tämä tapahtui eräänä lumisena päivänä Pohjoisnavalla. Joulumuori päätti leipoa piparkakkupojan.
----------	---

POLKU

Positiivisen lukijuuden kautta aktiiviseen lukijayhteisöön

Joulumuori:	Oi oi, haluan syödä tämän piparkakkupojan. Hän näyttää niin herkulliselta.
Kertoja:	Yhtäkkiä Piparkakkupoika hyppäsi ylös pelliltä ja juoksi ulos ovesta.
Joulumuori:	Täh? Mitä tapahtui? Piparkakkupoika karkaa.
Piparkakku-poika:	Hei hei! Juoksen pois. Ottakaa kiinni, jos saatte!
Kertoja:	Joulumuori juoksi Piparkakkupojan perään.
Piparkakku-poika:	Hahaa! Olen liian nopea. Ottakaa kiinni, jos saatte!
Kertoja:	Piparkakkupoika ja joulumuori juoksivat ohi joulupukin pajan. Joulupukki näki heidän juoksevan ohi ja ihmetteli mistä on kysymys.
Joulupukki:	Miksi muori jahtaa Piparkakkupoikaa? Hmm, Olen vähän nälkäinen. Olen varma, että saan hänet kiinni.
Kertoja:	Piparkakkupoika näki, että joulupukki oli liittynyt takaa-ajoon.
Piparkakku-poika:	Hahaa! Olen liian nopea. Ottakaa kiinni, jos saatte!

POLKU

Positiivisen lukijuuden kautta aktiiviseen lukijayhteisöön

Kertoja:	Nyt sekä pukki että muori molemmat jahtaavat Piparkakkupoikaa. Poro, joka oli leikkinyt lumessa, näki näiden kolmen tulevan häntä kohti.
Poro:	Vau, Piparkakkupoika juoksee todella nopeasti. En usko, että pukki tai muori saa hänet kiinni, mutta minä voin saada.
Kertoja:	Poro liittyi takaa-ajoon.
Piparkakku-poika:	Hahaa! Luulette olevanne nopeita, mutta minä olen nopeampi. Ottakaa kiinni, jos saatte!
Kertoja:	Nyt poro, pukki ja muori jahtasivat kaikki Piparkakkupoikaa. He ohittivat tontun, joka oli matkalla takaisin joulupukin pajalle.
Tonttu:	Piparkakkupoika on varmasti nopea. Kukaan ei saa häntä kiinni. Ehkä jos minä juoksen oikein nopeasti, niin saan hänet kiinni. Hän olisi makoisa välipala.
Kertoja:	Niin myös tonttu alkoi jahtaamaan Piparkakkupoikaa.
Piparkakku-poika:	Hahaa! Kukaan ei ole niin nopea kuin minä. Ottakaa kiinni, jos saatte!

POLKU

Positiivisen lukijuuden kautta aktiiviseen lukijayhteisöön

Kertoja:	Piparkakkupoika juoksi niin nopeasti että kohta hän oli paljon edellä tonttua, poroa, joulupukki ja joulumuoria. Kun hän kääntyi, yhtäkkiä hänen edessään oli valtava luminen vuori. Hän ei pääsisi millään sen yli. Hän oli jumissa! Pari minuuttia Piparkakkupoika ehti miettiä ennen kuin jääkarhu tuli paikalle.
Jääkarhu:	Hei Piparkakkupoika. Mitä olet tekemässä?
Piparkaku-poika:	Olen juoksemassa pakoon tontulta, porolta, pukilta ja muorilta. He ovat kaukana takanani mutta nyt minä olen jumissa tämän ison lumisen vuoren takia. Pian he tulevat ja syövät minut.
Jääkarhu:	Minä voin auttaa sinut yli lumisen vuoren.
Piparkaku-poika:	Todellako?
Jääkarhu:	Joo tottakai! Hyppää vain selkääni niin kiipeän vuoren yli.
Piparkaku-poika:	Hyvä idea!
Kertoja:	Piparkakkupoika hyppäsi jääkarhun selkään mutta muutaman minuutin päästä jääkarhu alkoi uppoamaan lumeen ja Piparkaku poika alkoi kastumaan.
Jääkarhu:	Hyppää korkeammalle selkääni niin pysyt kuivana!

POLKU

Positiivisen lukijuuden kautta aktiiviseen lukijayhteisöön

Piparkakku-poika:	Selvä juttu. Näin on parempi.
Kertoja:	Mutta edelleen jääkarhu upposi lumessa ja Piparkakkupoika alkoi taas kastua.
Jääkarhu:	Hyppää olkapäilleni, jotta pysyt kuivana!
Piparkakku-poika:	Selvä juttu! Näin on perempi.
Kertoja:	Mutta taas jääkarhu upposi lumeen ja muutaman minuutin kuluttua Piparkakkupoika alkoi jälleen kastua.
Jääkarhu:	Hyppää kuononi päälle niin pysyt kuivana!
Piparkakku-poika:	Selvä juttu. Hei, mitä sinä teet?!
Kertoja:	Ennen kuin Piparkakkupoika ehti sanomaan mitään muuta, jääkarhu nappasi kielellään Piparkakkupojan ja laittoi suuhunsa.
Kertoja:	Kun tonttu, poro, pukki ja muori saavuttivat lumisen vuoren, he näkivät vain yksinäisen jääkarhun vuoren huipulla lipomassa huuliaan.

Suomennettu Joanne Gauthierin versiosta Readers' theatre Gingerbread Man at Christmas

